

Armenija in Gruzija

// Blaž Blažič, Jurij Hanžel

Površina Armenije: 29.743 km²

Površina Gruzije: 96.700 km²

Št. prebivalcev Armenije: 3.018.854

Št. prebivalcev Gruzije: 4.942.157

Zanimive ptice Armenije: marmorna raca (*Marmaronetta angustirostris*), beloglavka (*Oxyura leucocephala*), kaspijska skalna kokoš (*Tetraogallus caspius*), rjavi jastreb (*Aegypius monachus*), egiptovski jastreb (*Neophron percnopterus*), rjasta kanja (*Buteo rufinus*), deviški žerjav (*Grus virgo*), belorepa priba (*Vanellus leucurus*), armenski galeb (*Larus armenicus*), zeleni čebelar (*Merops persicus*), turška pevka (*Prunella ocularis*), belogrlez (*Irania gutturalis*), kaspijska penica (*Sylvia mystacea*), plevelna trstnica (*Acrocephalus agricola*), perzijski brglez (*Sitta tephronota*), kratkoprsti vrabec (*Carpodacus brachydactyla*), rdečeperuti trobentar (*Rhodopechys sanguineus*)

Zanimive ptice Gruzije: kavkaški ruševca (*Lyrurus mlokosiewiczii*), kavkaška skalna kokoš (*Tetraogallus caucasicus*), brkati ser (*Gypaetus barbatus*), stepski orol (*Aquila nipalensis*), čopasti sršenar (*Pernis ptilorhynchus*), črna komatna tekica (*Glareola nordmanni*), ploskokljunec (*Limicola falcinellus*), beloglavi pogorelček (*Phoenicurus erythrogastrus*), kavkaška listnica (*Phylloscopus lorenzii*), zelena listnica (*Phylloscopus nitidus*), rdečecheli grilček (*Serinus pusillus*), kavkaški škrlatec (*Carpodacus rubicilla*) itd.

Podnapisi:

- 1: Soteska reke Debed v Armeniji
- 2: Jezero Kari pod goro Aragats, najvišjim vrhom Armenije
- 3: Vrh Kazbeka z ledenikom Gergeti v ospredju
- 4: Cerkev sv. Trojice na pobočju Kazbeka
- 5: Spomenik Medeje z zlatim runom v Batumiju
- 6: Kip Fernanda Botera v središču Erevana

foto: vse Jurij Hanžel

V antičnih časih je Kavkaz veljal za oddaljeno pokrajino, polno mitoloških bitij. Na eno izmed previsnih sten gore Kazbek naj bi Zevs priklenil Prometeja, saj je slednji ljudi seznanil z ognjem, ki je bil do tedaj dostopen le bogovom. Ob črnomorski obali pa se je raztezala antična kraljevina Kolhida, v kateri je živela princesa Medeja, ki je Jazonu in Argonavtom pomagala pri iskanju zlatega runa. S pestrostjo mitologije tega območja se lahko primerja tudi bogat ptičji svet, ki je odsev številnih življenjskih okolij, ki skupaj tvorijo Kavkaz in Zakavkazje.

Armash

Ob vznožju mogočnega Ararata, ob armensko-turški meji, leži kompleks gojitvenih ribnikov Armash (slika 7), ki je kot gnezdišče številnih redkih vrst vodnih ptic eno najpomembnejših območij za ptice v Armeniji. Območje, ki je nekakšna zelena oaza sredi polpuščavskega sveta, slovenskega ornitologa na prvi pogled zlahka spomni na zadrževalnik Medvedce. Ob opazovanju globalno ogrožene beloglavke (*Oxyura leucocephala*), pojočih kaspijskih penic (*Sylvia mystacea*) in plevelnih trstnic (*Acrocephalus agricola*) ter jat armenskih galebov (*Larus armenicus*) in zelenih čebelarjev (*Merops persicus*; slika 8), ki se spreletavajo nad vodno površino, pa se kaj kmalu zaveš, da nisi v Sloveniji ...

Soteska Vedi

Približno deset kilometrov severno od ribnikov se ob vasi Vedi pogled odpira proti polpuščavskemu hribovju, v katero so vrezane številne soteske s suhimi strugami. Skozi eno izmed njih, ki je med ornitološkimi popotniki znana pod neformalnim imenom »Vedi Gorge« (slika 9), sva se sprehodila tudi midva. Tu sva že na samem vходу v sotesko v skalnih stenah opazovala perzijskega brgleza (*Sitta tephronota*) in sivoglavega strnada (*Emberiza buchanani*), ki tu dosegata severno mejo svoje razširjenosti v zahodni Palearktiki. Znotraj soteske so po posameznih grmih posedale številne vrste kupčarjev (*Oenanthe* spp.) in srakoperjev (*Lanius* spp.), nad sotesko pa je krožila rjasta kanja (*Buteo rufinus*). Precej dolg in naporen sprehod sva na koncu zaključila z opazovanjem samice turške korne (*Alectoris chukar*), ki je vodila devet mladičev.

foto: Jurij Hanžel (7 in 9), Ian N. White (8)

10

11

12

Kazbek

Četudi je Kazbek s svojimi 5047 metri šele tretji najvišji vrh Gruzije, človeško domišljijo buri že od antike. V zadnjih letih vznemirja tudi ornitološke popotnike, saj se na njegovih pobočjih (slika 10) lahko srečamo z endemitoma kavkaškim ruševcem (*Lyrurus mlokosiewiczi*) in kavkaško skalno kokošjo (*Tetraogallus caucasicus*) ter mnogimi drugimi visokogorskimi vrstami. Te so sicer stalnice, vendar med letom sledijo snežni odeji vzdolž pobočij. Poleti in jeseni se je torej treba povzpeti više od 3000 metrov, če želimo opazovati kavkaškega škrlatca (*Carpodacus rubicilla*; slika 11) ali beloglavega pogorelčka (*Phoenicurus erythrogastrus*). Zadovoljstvo ob uzrtju te rdeče-belo-črne ptice med balvani pod ledenikom ob spremljavi bučanja ledeniškega potoka in tulečega petja kavkaških skalnih kokoši odtehta še tako dolg vzpon!

Batumi

Letoviško mesto ob črnomorski obali v zavetju gora Malega Kavkaza, nekaj kilometrov severno od delte reke Čoroh (slika 12), je vsako jesen priča selitvi približno milijona ujed. Polovico sestavljajo sršenarji (*Pernis apivorus*), številka pa je še toliko bolj osupljiva ob upoštevanju dejstva, da je svetovna populacija sršenarjev ocenjena na 350.000–1.000.000 osebkov! Na delti reke Čoroh se ujedam pridružijo še številni pobrežniki, med njimi sabljasti martinci (*Xenus cinereus*), sredozemski viharniki (*Puffinus yelkouan*) in celo govnačke, ki se selijo vzdolž črnomske obale. Tamkajšnji domačini se še ne zavedajo naravnega bogastva, s katerim so obdarjeni, zato številne selivke pot končajo pod točo šiber. Delo nevladnih organizacij pa že daje prve sadove, saj se razvija omrežje domačinov, ki ponujajo nastanitev tujim ornitologom in tako več kot nadomestijo izpad prihodka po opustitvi lova. ●

foto: Jurij Hanžel (10, 12), Fabrice Schmitt (11)

Priporočena literatura:

- Birds in Armenia: <http://www.armeniabirding.info/index.html>
- Batumi Raptor Count: <http://www.batumiraptorcount.org/>